C/2025/4382

9.9.2025

P10_TA(2025)0051

2026. aasta eelarvemenetluse suunised – III jagu

Euroopa Parlamendi 2. aprilli 2025. aasta resolutsioon 2026. aasta eelarve koostamise üldsuuniste kohta, III jagu – Komisjon (2024/2110(BUI))

(C/2025/4382)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklit 314,

— võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artiklit 106a,

— võttes arvesse nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrust (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 ([1]), ning sellega seoses Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel kokku lepitud ühisdeklaratsiooni ([2]) ja asjakohaseid ühepoolseid deklaratsioone ([3]),

— võttes arvesse nõukogu 15. detsembri 2022. aasta määrust (EL, Euratom) 2022/2496, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 ([4]),

— võttes arvesse nõukogu määrust (EL, Euratom) 2024/765, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 ([5]) (mitmeaastase finantsraamistiku muutmine),

— võttes arvesse oma 16. detsembri 2020. aasta seisukohta, mis käsitleb nõukogu määruse eelnõu, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 ([6]),

— võttes arvesse oma 15. detsembri 2022. aasta resolutsiooni mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 täiustamise ning vastupidava ja uutele ülesannetele kohandatud ELi eelarve kohta ([7]),

— võttes arvesse oma 3. oktoobri 2023. aasta resolutsiooni ettepaneku kohta, mis käsitleb mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 muutmist ([8]),

— võttes arvesse oma 27. veebruari 2024. aasta resolutsiooni, mis käsitleb nõukogu määruse eelnõu, millega muudetakse määrust (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 ([9]),

— võttes arvesse nõukogu 14. detsembri 2020. aasta otsust (EL, Euratom) 2020/2053, mis käsitleb Euroopa Liidu omavahendite süsteemi ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2014/335/EL, Euratom ([10]),

— võttes arvesse komisjoni 22. detsembri 2021. aasta ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus, millega muudetakse otsust (EL, Euratom) 2020/2053, mis käsitleb Euroopa Liidu omavahendite süsteemi (COM(2021)0570), ja Euroopa Parlamendi 23. novembri 2022. aasta seisukohta selle ettepaneku kohta ([11]),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrust (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (uuesti sõnastatud) ([12]) (edaspidi „finantsmäärus“),

([1]) ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 11, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2093/oj.
([2]) ELT C 444 I, 22.12.2020, lk 4.
([3]) ELT C 445, 29.10.2021, lk 252.
([4]) ELT L 325, 20.12.2022, lk 11, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2496/oj.
([5]) ELT L, 2024/765, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/765/oj.
([6]) ELT C 445, 29.10.2021, lk 240.
([7]) ELT C 177, 17.5.2023, lk 115.
([8]) ELT C, C/2024/1195, 23.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1195/oj.
([9]) ELT C, C/2024/6751, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6751/oj.
([10]) ELT L 424, 15.12.2020, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/2053/oj.
([11]) ELT C 167, 11.5.2023, lk 162.
([12]) ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) ([13]),

— võttes arvesse ELi kohustusi, mis tulenevad Pariisi kokkuleppest ja Kunmingi-Montréali üleilmsest elurikkuse raamistikust,

— võttes arvesse ELi soolise võrdõiguslikkuse strateegiat 2020–2025,

— võttes arvesse oma 10. mai 2023. aasta resolutsiooni Euroopa Liidu taasterahastu laenukasutuse kulutuste kasvu mõju kohta ELi 2024. aasta eelarvele ([14]),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrust (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks ([15]),

— võttes arvesse 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelist kokkulepet Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava ([16]),

— võttes arvesse institutsioonide 13. detsembri 2017. aasta ühist teadaannet Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta ([17]),

— võttes arvesse Euroopa Liidu 2025. aasta üldeelarvet ([18]) ja sellele lisatud Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühisavaldusi,

— võttes arvesse Enrico Letta aruannet pealkirjaga „Palju enamat kui turg“, mida tutvustati Euroopa Parlamendis 21. oktoobril 2024,

— võttes arvesse Mario Draghi aruannet pealkirjaga „Euroopa konkurentsivõime tulevik“, mida tutvustati Euroopa Parlamendis 17. septembril 2024,

— võttes arvesse Sauli Niinistö aruannet pealkirjaga „Ühiselt turvalisem – Euroopa tsiviil- ja sõjalise valmisoleku tugevdamine“, mida tutvustati Euroopa Parlamendis 14. novembril 2024,

— võttes arvesse Euroopa Komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni ettekannet ELi konkurentsivõime kompassi kohta 29. jaanuaril 2025,

— võttes arvesse 19. märtsi 2025. aasta valget raamatut Euroopa kaitsevalmiduse kohta, millega luuakse raamistik Euroopa taasrelvastamise kavale „ReArm Europe“ (JOIN(2025)0120),

— võttes arvesse komisjoni 26. veebruari 2025. aasta teatist puhta tööstuse kokkuleppe ning konkurentsivõime suurendamise ja süsinikuheite vähendamise ühtse tegevuskava kohta (COM(2025)0085),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2025. aasta ettepanekut, millega muudetakse määrusi (EL) 2015/1017, (EL) 2021/523, (EL) 2021/695 ja (EL) 2021/1153, et suurendada määruse (EL) 2021/523 kohase ELi tagatise tõhusust ja lihtsustada aruandlusnõudeid (COM(2025)0084),

— võttes arvesse nõukogu 18. veebruari 2025. aasta järeldusi 2026. aasta eelarvesuuniste kohta,

— võttes arvesse kodukorra artiklit 95,

— võttes arvesse väliskomisjoni, transpordi- ja turismikomisjoni, regionaalarengukomisjoni ning põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni arvamusi,

([13]) ELT L 243, 9.7.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj.
([14]) ELT C, C/2023/1084, 15.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1084/oj.
([15]) ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
([16]) ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj.
([17]) ELT C 428, 13.12.2017, lk 10.
([18]) ELT L, 2025/31, 27.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/budget/2025/31/oj.

— võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni, keskkonna-, kliima- ja toiduohutuse komisjoni, tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni, kultuuri- ja hariduskomisjoni ja põhiseaduskomisjoni kirju,

— võttes arvesse eelarvekomisjoni raportit (A10-0042/2025),

2026. aasta eelarve: Euroopa vastupanuvõimelise, kestliku ja jõuka tuleviku ülesehitamine

1. rõhutab ELis 2025. ja 2026. aastaks prognoositud majanduskasvu ([19]), millega kaasneb inflatsiooni vähenemine; märgib siiski ebakindlust tulenevalt Venemaa agressioonisõjast Ukraina vastu, mis ohustab otseselt ELi julgeolekut, ning kliimamuutuste ja elurikkuse kriisi süvenevat mõju, mis väljendub ka loodusõnnetuste sagenemises ja intensiivistumises, mida süvendavad uued märkimisväärsed geopoliitilised muutused ja rahvusvahelise reeglitel põhineva korra halvenemine, suurenenud julgeolekuohud ja ülemaailmse protektsionismi kasv; rõhutab, et sellises üha muutlikumas olukorras on hädavajalik, et EL suurendaks oma kaitse- ja julgeolekuvõimet, sotsiaalset, majanduslikku ja territoriaalset ühtekuuluvust ning poliitilist ja strateegilist autonoomiat, vähendaks oma sõltuvust, suurendaks oma konkurentsivõimet ning tagaks jõuka tuleviku kogu Euroopale ja selle elanikele, kes seisavad praegu silmitsi üha suurema elukallidusega;

2. on kindlalt otsustanud tagada, et 2026. aasta eelarve, milles keskendutakse strateegilisele valmisolekule ja julgeolekule, majanduslikule konkurentsivõimele ja vastupanuvõimele, kestlikkusele, kliimale ning ühtse turu tugevdamisele, tagab ELi inimestele tugeva ökosüsteemi ja viib ellu nende prioriteedid, tugevdades seeläbi sotsiaalselt õiglast ja jõukat Euroopat; rõhutab vajadust lisainvesteeringute järele julgeolekusse ja kaitsesse, teadusuuringutesse, innovatsiooni, väikestesse ja keskmise suurusega ettevõtjatesse (VKEd), tervishoidu, energeetikasse, rändesse, samuti maismaa- ja merepiiri kaitsesse, kaasavasse digi- ja rohepöördesse, töökohtade loomisse ning noortele võimaluste pakkumisse; nõuab, et sellega kaasneks halduskorra lihtsustamine, nagu on märgitud konkurentsivõime kompassis; rõhutab, et ELi eelarve on suurim võimendava mõjuga investeerimisvahend, mis täiendab liikmesriikide eelarveid ja võimaldab seega ELil orienteeruda kiiresti muutuva maailma keerukuses, tagades samal ajal oma elanikele jõukuse, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja stabiilsuse; on kindlalt arvamusel, et EL peaks seda võimendavat mõju maksimaalselt ära kasutama, et edendada liidu eesmärke ja poliitikakujundamist ning erainvesteeringuid;

Investeerimine tugevasse, kestlikku ja vastupidavasse majandusse

3. on veendunud, et ELis on võimalik saavutada kindel majanduslik vastupanuvõime ja kestlikkus, suurendades avaliku ja erasektori investeeringuid, kiirendades innovatsiooni ja toetades konkurentsivõimet, sealhulgas tegeledes oskuste nappusega ja edendades rohkem tööstuslikku tootmist Euroopas, mis on tugeva majanduskasvu ja kvaliteetsete töökohtade allikas, ning kindlustades seeläbi liidu strateegilist autonoomiat, tagades, et EL jääb ülemaailmsete probleemide, häirete ja volatiilsuse tingimustes paindlikuks ja iseseisvaks; rõhutab vajadust edendada innovatsiooni, seada prioriteediks haridus, vähendada kulusid ja halduskoormust ning tugevdada ühtset turgu, eelkõige teenuste osas;

4. kinnitab sellega seoses veel kord, et teadusuuringud ja innovatsioon on ELi edu jaoks tipptasemel tööstusharudes ja uutes puhastes ja kestlikes tehnoloogiates jätkuvalt üliolulised; tuletab meelde pikaajalist eesmärki suurendada investeeringuid teadusuuringutesse ja innovatsiooni kuni 3 %-ni sisemajanduse koguproduktist (SKP); nõuab seetõttu, et programmist „Euroopa horisont“ eraldataks rohkem rahalisi vahendeid, et rahastada vähemalt 50 % kõigist tipptasemel ettepanekutest kõigis teadusvaldkondades, võimaldada teadlastel ja ettevõtetel, eelkõige VKEdel, tuua turule uusi arengusuundi ning laieneda, tagada kindel majanduskasv ja suurendada liidu konkurentsivõimet maailmamajanduses, vältides seeläbi osalejate lahkumist konkureerivatesse piirkondadesse, tagades samal ajal, et Euroopal oleks teadmistebaas, mida ta vajab rohelise kokkuleppe kohustuste täitmiseks;

([19]) Euroopa Komisjon: Majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraat, Euroopa majandusprognoos – sügis 2024, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2024.

5. rõhutab, kui oluline on sihipärane toetus, et soodustada avaliku ja erasektori partnerlusi, ning kättesaadav ja suurem rahastamine, et toetada VKEsid kui Euroopa majanduse selgroogu ja innovatsiooni teerajajaid, toonitades Euroopa Innovatsiooninõukogu, programmi „InvestEU“ ja ühtse turu programmi VKEde komponendi rolli innovaatiliste idu- ja kasvufirmade mõjuvõimu suurendamisel, nende kasvu toetamisel ja ELi majanduse rolli suurendamisel ülemaailmsel areenil; väljendab muret selle pärast, et programmi „InvestEU“ vahehindamise kohaselt võivad paljude finantstoodete rahastamispaketid 2025. aasta lõpuks ilma eelarvet suurendamata lõppeda; võtab teadmiseks komisjoni vastava ettepaneku; rõhutab ka ühtse turu programmi tähtsust ELi piiriülese mõõtme täieliku potentsiaali ärakasutamisel;

6. rõhutab, et majanduse ajakohastamine nõuab avaliku ja erasektori investeeringute ühendamist; toonitab seoses sellega vajadust erainvesteeringute järele, et maksimeerida avaliku sektori kulutuste võimendavat mõju; tuletab meelde, et need jõupingutused peaksid kaasa tooma lihtsustamise ja vähendama VKEde finantskoormust ELis, säilitades samal ajal ELi standardid;

7. rõhutab pakilist vajadust kiirendada veelgi digi- ja rohepööret kui tulevikku suunatud ja ressursitõhusa majanduse katalüsaatorit, mis on uuenduslike ettevõtete jaoks endiselt atraktiivne ja põhineb turupõhistel investeeringutel, mis pakuvad kvaliteetseid töökohti ega jäta kedagi kõrvale; pooldab märkimisväärseid investeeringuid tulevikku suunatud digitaristusse, mida toetavad hästi reguleeritud, inimkeskne ja usaldusväärne tehisintellekt ja küberturvalisus; rõhutab vajadust parandada kodanike elementaarseid digioskusi, et vastata ettevõtete vajadustele ja anda kodanikele vahendid desinformatsioonile vastu astumiseks; rõhutab lisaks vajadust suurendada liidu demokraatia vastupanuvõimet pahatahtliku välissekkumise vastu võitlemisel;

8. tunnistab üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) ja Euroopa ühendamise rahastu strateegilist väärtust ELi piiriülese transporditaristu majanduslike, sotsiaalsete ja kliimaeesmärkide saavutamisele kaasaaitamisel; nõuab võrgustiku laiendamist, eelkõige kandidaatriikidesse ja ELi strateegilistesse partneritesse, seoses ELi säästva ja aruka liikuvuse strateegiaga ning TEN-T ja üleeuroopaliste energiavõrkude (TEN-E) vastastikuse täiendavusega;

Paremini ettevalmistatud liit, mis suudab kriisidele mõjusalt reageerida

9. rõhutab vajadust suurendada ELi julgeoleku- ja kaitsevõimet, et luua tõeline kaitseliit ning olla paremini valmis enneolematuteks geopoliitilisteks probleemideks ja uuteks hübriidjulgeolekuohtudeks ning neile reageerida; rõhutab ühiste investeerimis-, teadus-, tootmis- ja hankemehhanismide olulist rolli, sealhulgas uute murranguliste tehnoloogiate puhul, mis toetavad sõltumatut ELi kaitsetööstust; on seisukohal, et julgeoleku- ja kaitsekoostöö kujutab endast ELi lisaväärtust, mis mitte ainult ei suurenda Euroopa ja selle kodanike turvalisust, vaid toob kaasa ka suurema tõhususe, võimaliku kokkuhoiu, kvaliteetsete töökohtade loomise ja suurema strateegilise autonoomia; nõuab seetõttu kaitsekulutuste viivitamatut suurendamist ja palju paremat koordineerimist liikmesriikidelt; rõhutab eelkõige vajadust tagada piisavad vahendid, et uuendada ja suurendada liikmesriikide sõjalisi võimeid ning nende koostalitlusvõimet; märgib kooskõlas komisjoni kavaga „ReArm Europe“ ära oma üleskutse, et Euroopa Investeerimispank (EIP) ning teised rahvusvahelised finantsasutused ja erapangad Euroopas investeeriksid aktiivsemalt Euroopa kaitsetööstusse, kaitstes samal ajal oma tegevust ja rahastamisvõimet; tuletab meelde, kui oluline on investeerida kahesuguse kasutusega varustusse ja tegeleda selle arendamisega ning eelkõige tugevdada ELi sõjaväelist liikuvust seoses kahesuguse kasutusega transporditaristu rahastamisega prioriteetsetel suundadel; kutsub komisjoni üles hindama võimalust, kas oleks võimalik kasutada sel eesmärgil projektikonkursse Euroopa ühendamise rahastu transpordiprogrammi raames, võttes arvesse sõjaväelise liikuvuse rahastamispuudujääki; rõhutab tungivat vajadust tugevdada ELi küberturvalisuse alast suutlikkust, et võidelda hübriidsõjapidamise vastu;

10. tuletab meelde ELi kosmoseprogrammi rolli liidu strateegilise julgeoleku suurendamisel mitmesuguste tsiviil- ja sõjaliste rakenduste abil; rõhutab, et tugev Euroopa kosmosesektor on väga oluline Euroopa julgeoleku, avatud strateegilise autonoomia, turvalise ühenduvuse, elutähtsa taristu kaitse ning rohe- ja digipöörde edendamiseks, ja nõuab seetõttu piisavaid vahendeid;

11. rõhutab sise- ja välisjulgeolekuga seotud uute probleemide kontekstis, kui oluline on tagada varjupaiga- ja rändeleppe nõuetekohane rakendamine täielikus kooskõlas rahvusvahelise inimõigustealase õigusega ning järgida solidaarsuse ja vastutuse õiglase jagamise põhimõtteid; rõhutab, et ELi välispiiride toimiv haldamine ja kaitse nii sisemaal, õhus kui ka merel on Schengeni ala vabaduste säilitamiseks ning ELi ja selle kodanike julgeoleku jaoks väga oluline; rõhutab vajadust paremini kaitsta inimesi inimkaubanduse ennetamisega ning suurendada toetust liikmesriikide ja liidu vahelise piiriülese koostöö tugevdamiseks võitluses terrorismi, organiseeritud kuritegevuse, ebaseadusliku uimastikaubanduse ja kuritegelike võrgustike, eelkõige rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja inimkaubandusega seotud võrgustike vastu, et tugevdada õiguskaitset ja kohtulikku reageerimist nendele kuritegelikele võrgustikele, ning toetada liikmesriike, kes seisavad silmitsi hübriidohtudega, eelkõige kriisimääruses ([20]) määratletud rändajate ärakasutamisega liidu piiridel;

12. väljendab sügavat muret asjaolu pärast, et komisjon on rahastanud või kaasrahastanud pearäti kandmist edendavaid kampaaniaid, kus väidetakse näiteks, et „vabadus seisneb hidžaabis“; rõhutab, et liidu eelarvest ei tohi enam rahastada tulevasi kampaaniaid, mis otseselt või kaudselt edendavad pearäti kandmist;

13. tuletab meelde Integreeritud Piirihalduse Fondi, piirihalduse ja viisapoliitika rahastu ning Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi olulist rolli välispiiride kaitsmisel; nõuab lisaks piirikaitsesuutlikkuse, sealhulgas piiripunktides vajaliku füüsilise taristu, hoonete, seadmete, süsteemide ja teenuste kui tervikliku Euroopa rändepoliitika olulise osa piisavat rahastamist, nagu on sätestatud piirihalduse ja viisapoliitika rahastu määruse ([21]) III lisas, ning vastuvõtutingimuste, integratsiooni, tagasisaatmise-ja tagasivõtumenetlusega seotud nõuete täitmist; kinnitab veel kord, et varjupaiga- ja rändehalduse koostöölepingud kolmandate riikidega, järgides täielikult rahvusvahelist õigust, võivad aidata ennetada ebaseaduslikku rännet ja selle vastu võidelda ning tugevdada julgeolekut piiridel;

14. tunnistab, et ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP) on toiduga kindlustatuse ning ELi suurema autonoomia tagamiseks taskukohases ja kvaliteetses toidutootmises oluline strateegiline Euroopa poliitika; rõhutab ÜPP olulist rolli ELi põllumajandustootjatele inimväärse sissetuleku ning tootliku, konkurentsivõimelise ja kestliku Euroopa põllumajanduse tagamisel; peab kahetsusväärseks, et otsetoetuste reaalväärtus on inflatsiooni tõttu märkimisväärselt vähenenud, kuid põllumajandustootjate halduskoormus on samal ajal bürokraatia kuhjumise tõttu suurenenud; nõuab tungivalt, et komisjon vähendaks halduskoormust, säilitades samal ajal kõrged tootmisstandardid ja nõuaks ELi õigusaktide rakendamist; nõuab piisavate vahendite ja otsetoetuste kaitsmist, et aidata põllumajandustootjatel toime tulla inflatsiooni, kütusekulude, ülemaailmse toidu- ja kaubandusturu muutuste ning ebasoodsate ilmastikutingimuste mõjuga, mis mõjutavad põllumajandustootmist ja ohustavad toiduga kindlustatust, sealhulgas äärepoolseimates piirkondades; rõhutab sellega seoses põllumajandusreservi rolli; rõhutab vajadust aidata väike- ja keskmise suurusega põllumajandusettevõtteid ning uusi ja noori põllumajandustootjaid, toetades põlvkondade vahetumist ja tagades jätkuva toetuse ELi põllumajandustoodete edendamisele; rõhutab vajadust asjakohase toetuse järele teadusuuringutele ja innovatsioonile, et muuta põllumajandussektor, sealhulgas veemajandus, kestlikumaks, eelkõige programmi „Euroopa horisont“ kaudu, vähendamata seejuures Euroopa põllumajandustootmist ja tagades, et Euroopa põllumajandustootjad ei peaks seisma silmitsi ebaausa konkurentsiga, mis tuleneb imporditud toodetest, mis ei vasta meie standarditele; väljendab heameelt selle üle, et komisjon on ette valmistanud teise lihtsustamispaketi; toonitab, et toiduga kindlustatus on geopoliitilise stabiilsuse oluline komponent;

15. rõhutab kalanduse ja vesiviljeluse strateegilist rolli ja vajadust neid piisavalt finantsiliselt toetada; tunnistab asjaolu, et ühine kalanduspoliitika tagab kaluritele stabiilse sissetuleku ja pikaajalise tuleviku, aidates kaitsta kestlikke mereökosüsteeme, mis on sektori konkurentsivõime jaoks keskse tähtsusega; rõhutab, et erilist tähelepanu tuleb pöörata ELi kalalaevastikule, et parandada julgeolekut ja ohutust, sealhulgas võideldes ebaseadusliku kalapüügiga ning parandades töötingimusi, energiatõhusust ja keskkonnasäästlikkust, samal ajal uuendades laevastikku; kinnitab veel kord, et Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond peaks toetama sellist inimressursside poliitikat, mis

([20]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1359, mis käsitleb kriisiolukordi ja vääramatu jõu olukordi rände- ja varjupaigaküsimuste valdkonnas ning millega muudetakse määrust (EL) 2021/1147 (ELT L, 2024/1359, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1359/oj).

([21]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1148, millega luuakse Integreeritud Piirihalduse Fondi osana piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (ELT L 251, 15.7.2021, lk 48, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1148/oj).

suudaks lahendada tulevasi probleeme, et edendada kaasavat, mitmekesist ja kestlikku sinist majandust; väljendab muret mõju pärast, mida Brexiti üleminekuperioodi lõpp 2026. aasta juunis avaldab kalandus- ja vesiviljelussektorile;

16. juhib tähelepanu sellele, et 2023. aasta lõpus oli vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus ligikaudu 20 miljonit last, mis moodustab ligikaudu veerandi kõigist lastest ELis; on seetõttu veendunud, et ELi eelarves on vaja teha suuremaid pingutusi, et võidelda laste, sealhulgas lapsrändajate, puuetega laste ja ebakindlas perekondlikus olukorras elavate laste vaesuse vastu kooskõlas Euroopa lastegarantiiga; kordab oma varasemaid nõudmisi, et ESF+ rahastamispakett sisaldaks konkreetset ja märkimisväärset eelarvet laste vaesuse vastu võitlemiseks;

17. rõhutab, et energiajulgeoleku ja -sõltumatuse suurendamine on ELi jaoks endiselt väga oluline; rõhutab ELi rolli energiavarustuse kindluse tagamisel ning leibkondade, põllumajandustootjate ja ettevõtjate abistamisel hinnavolatiilsuse leevendamisel ja ülejäänud maailma hinnatasemest erinevate hindade ohjamisel; nõuab seetõttu täiendavaid investeeringuid elutähtsasse taristusse ja ühenduvusse, sealhulgas suuremahulistesse piiriülestesse elektrivõrkudesse ja vesinikutaristusse sektorites, kus heidet on raske vähendada, mis on Euroopa tööstuse süsinikuheite vähendamise oluline eeltingimus, vähese süsinikuheitega ja taastuvatesse energiaallikatesse ja ühenduvusse, eelkõige Euroopa ühendamise rahastu nõuetekohase rahastamise kaudu, ning energiatõhususse; rõhutab vajadust kohandada Euroopa taristut üleminekul puhtale ja nüüdisaegsele majandusele, et see vastaks tulevasele energianõudlusele; rõhutab, kui oluline on investeerida uutesse, laiendavatesse ja ajakohastatavatesse võrkudevaheliste ühenduste võimsustesse elektriga kauplemiseks, eelkõige piiriülesesse võimsusse, et saavutada täielikult integreeritud ELi energiaturg, mis suurendab Euroopa varustuskindluse mitmekesisust ja vastupanuvõimet energiaturu häiretele, vähendades välissõltuvust ning tagades lõppkokkuvõttes ELi kodanikele ja ettevõtjatele taskukohase ja säästva energia; rõhutab sellega seoses vajadust tugevdada koostööd Aafrikaga;

18. tuletab sellega seoses meelde praegust eluasemekriisi Euroopas, sealhulgas inimväärsete ja taskukohaste eluasemete puudumist; nõuab seetõttu rahastamisallikate, sealhulgas Euroopa Investeerimispanga ja riiklike tugipankade kombineerimise abil kiireid lisainvesteeringuid valdkondadesse, millel on positiivne mõju leibkondade elukalliduse vähendamisele, hoonete energiatõhususe parandamisele ja taastuvate energiaallikate kasutuselevõtule; nõuab ELi tasandil kooskõlastatud lähenemisviisi, mis austaks subsidiaarsuse põhimõtet ning soodustaks selle pakilise probleemi lahendamisel parimaid tavasid ja kõigi asjakohaste rahastamismehhanismide mõjusat kasutamist;

19. tunneb tõsist muret kliimamuutuste ja elurikkuse kriisi suure mõju pärast nii Euroopas kui ka kogu maailmas ning asjaolu pärast, et 2024. aasta oli hinnangute põhjal maailma kõigi aegade kõige soojem mõõdetud aasta; nõuab programmi LIFE piisavat rahastamist, et rahastada kliima ja keskkonnaga seotud projekte, sealhulgas kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise valdkonnas, ning suuremat eelarvepaindlikkust, et reageerida asjakohaselt loodusõnnetustele ELis; peab kahetsusväärseks, et sagenevad loodusõnnetused on põhjustanud palju ohvreid ning avaldanud pikaajalist laastavat mõju kannatanud piirkondades elavatele ja töötavatele kodanikele, põllumajandustootjatele ja ettevõtjatele, samuti sealsetele ökosüsteemidele; nõuab ELi Solidaarsusfondi, RESTORE'i (piirkondlik erakorraline ülesehitustoetus) ja ELi elanikkonnakaitse mehhanismi suuremat rahastamist ning et suurendataks rescEU vahendeid, mis võimaldab kulutõhusamat suutlikkuse suurendamist, et toetada liikmesriike erandlikes kriisiolukordades kiiresti ja tulemuslikult; tunnustab ELi keskset rolli liikmesriikide valmisoleku ja suutlikkuse koordineerimisel ja parandamisel, et ulatuslikele ja suure mõjuga hädaolukordadele viivitamata reageerida, ning selle lisaväärtust nii liikmesriikidele kui ka kodanikele; rõhutab sellega seoses, et ELi elanikkonnakaitse mehhanism on Euroopa solidaarsuse konkreetne väljund ja tugevdab ELi rolli kriisidele reageerimisel; tunnistab, et Euroopa Liidu Solidaarsusfond ega ükski muu fond üksi ei suuda täielikult kompenseerida kahjusid, mis kaasnevad sagenevate ja järjest suuremaid kahjustusi tekitavate ekstreemsete ilmastikunähtustega, mis on tingitud kliimamuutustest praegu ja tulevikus; rõhutab vajadust investeerida valmisoleku-, ennetus- ja kohanemismeetmetesse ja seada need prioriteediks, asetades esikohale looduspõhised lahendused; rõhutab, et väga oluline on tagada, et liidu kulutustega antaks panus kliimamuutuste leevendamisele, nendega kohanemisele ja veemajanduse kriisivalmiduse taristule; rõhutab, et need investeeringud on tunduvalt väiksemad kui kliimameetmete võtmata jätmisega seotud kulud;

Kodanike võimaluste suurendamine elujõulises ühiskonnas

20. rõhutab, et jätkuvad investeeringud programmi „EL tervise heaks“ ja tervise teemavaldkonda programmi „Euroopa horisont“ raames on keskse tähtsusega, et parandada tervishoidu ja tulevasteks tervisekriisideks valmisolekut, parandades seeläbi ELi kodanike tervislikku seisundit; rõhutab vajadust tervishoiuinvesteeringute maksimaalse mõju järele; rõhutab oma toetust Euroopa bioteaduste ja biotehnoloogia ökosüsteemi terviklikule regulatiivsele ja rahastamisalasele lähenemisviisile, sealhulgas tipptasemel Euroopa tippkeskuste loomisele, mis kokku on Euroopa terviseliidu keskne sammas, millele tuleks lisada südame-veresoonkonna haiguste ja eluviiside Euroopa kava, keskendudes esmasele ja teisesele ennetusele kui peamistele eesmärkidele oodatava eluea pikendamiseks ELis; rõhutab vajadust luua toetavam hooldesüsteem, et reageerida demograafilistele väljakutsetele ja elanikkonna vananemisele; kordab oma toetust Euroopa vähktõvevastase võitluse kavale ning seda, kui olulised on Euroopa investeeringud laste haiguste, haruldaste haiguste ja antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemiseks; kordab, kui oluline on tervise sooline aspekt, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervis ning juurdepääs teenustele; väljendab suurt muret praeguse vaimse tervise kriisi pärast Euroopas, mis mõjutab eelkõige noort põlvkonda, mida süvendavad hiljutised ülemaailmsed sündmused ja mis nõuab viivitamatuid meetmeid; rõhutab vajadust vältida mõnes liikmesriigis valitsevat esmatähtsate ravimite, meditsiiniliste vastumeetmete ja tervishoiutöötajate nappust; nõuab sellega seoses paremat koordineerimist ELi tasandil ja ravimite ühishankeid, et vähendada kulusid;

21. rõhutab, kui oluline on investeerida noortesse põlvkondadesse ja nende oskustesse, tagades kvaliteetse hariduse kättesaadavuse, sest nad on muutuste ja progressi peamised elluviijad; peab oluliseks, et kõigil üliõpilastel oleks diskrimineerimiseta ja igas ELi liikmesriigis täielik juurdepääs programmile „Erasmus+“, ning rõhutab programmi „Erasmus+“ olulist rolli kultuurivahetuse hõlbustamisel, Euroopa identiteedi tugevdamisel ning rahu edendamisel vastastikuse mõistmise ja koostöö kaudu, muutes selle Euroopa integratsiooni ja ühtsuse nurgakiviks; tuletab meelde vajadust tegeleda oskuste nappuse, ajude äravoolu ning turu vajaduste ja oskuste vastastikuse seosega; on seisukohal, et ELi tööjõu konkurentsivõime säilitamiseks tulevikus on vaja paika panna peamised koolitus- ja ümberõppe valdkonnad; rõhutab, et on vaja täiendavaid investeeringuid liidu haridussüsteemide ajakohastamisse, et tagada valmisolek digi- ja rohepöördeks, talentide toetuskavade loomisse ja noortele ettevõtjatele stiimulite pakkumisse; juhib sellega seoses tähelepanu piisavate rahaliste vahendite vajalikkusele selliste ELi programmide jaoks nagu Euroopa Sotsiaalfond+, „Erasmus+“ ja Euroopa solidaarsuskorpus, mis on aidanud saavutada kõrge tööhõive taseme ja õiglase sotsiaalkaitse ning on osutunud kogu liidus hariduse ja koolituse laiendamisel, uute töövõimaluste edendamisel ning oskuste arendamisel, noorte osalemisel ja kõigile võrdsete võimaluste loomisel väga tulemuslikeks; kutsub komisjoni üles tegema kõik endast oleneva, et kõigil üliõpilastel oleks õigus programmis „Erasmus+“ osaleda, sealhulgas Ungaris;

22. tuletab meelde, et peamine sotsiaalkulude koormust kandev tugisammas ELis on perekonnad – eriti need, kes kasvatavad lapsi; märgib, et samal ajal on perekonnad ka need, kes on kõige rohkem kannatanud viimase 15 aasta jooksul kogetud järjestikuste majanduskriiside tagajärgede all; rõhutab kõigil neil põhjustel, et neile tuleb pöörata erilist tähelepanu ELi eelarve ja Euroopa sotsiaalõiguste samba prioriteetide asjakohastes aspektides;

23. tuletab meelde ELi eelarve rolli Euroopa sotsiaalõiguste samba eesmärkidele kaasaaitamisel; rõhutab ELi eelarve rolli selliste algatuste toetamisel, mis tugevdavad sotsiaaldialoogi ja soodustavad tööjõu liikuvust, sealhulgas koolituse, võrgustike loomise ja suutlikkuse suurendamise vormis;

24. juhib tähelepanu üha suurenevatele ohtudele, mida kujutavad endast ELi vastu suunatud organiseeritud ja sihipärased ning Euroopa demokraatiat õõnestavad välismaiste sidusrühmade desinformatsioonikampaaniad; nõuab kõigi asjakohaste liidu programmide, sealhulgas programmi „Loov Euroopa“ kasutuselevõtmist, et rahastada 2026. aastal meetmeid, millega edendatakse kaasavat digikirjaoskust ja meediapädevust, eelkõige noorte hulgas, võideldakse desinformatsiooni, internetis leviva vaenukõne ja äärmusliku sisu vastu, julgustades samal ajal kodanikke aktiivselt osalema demokraatlikes protsessides ning kaitstes meediavabadust ja mitmekesisust tugeva kultuurilise vastupanuvõime nimel, mis kõik on eduka demokraatia jaoks keskse tähtsusega; taunib USA administratsiooni hiljutisi otsuseid kärpida raadio Vaba Euroopa / Vabadusraadio ja Ameerika Hääl rahastamist ning kutsub komisjoni ja liikmesriike nende muutuste valguses üles uurima kõiki võimalusi nende meediakanalite täiendavaks rahastamiseks;

25. kutsub komisjoni üles suurendama ELi rahalisi vahendeid, mille abil kaitsta mis tahes usutunnistusega kodanikke ja avalikku ruumi terrorismiohtude eest ning võidelda radikaliseerumise ja terroristliku veebisisu ning vaenukõne ja üha sageneva antisemitismi, kristlastevastase vaenu, moslemivastase vaenu ja rassismi vastu;

26. peab kahetsusväärseks kristlaste ja muude usukogukondade vastu suunatud vihakuritegude arvu suurenemist; tuletab meelde, et kristlased on maailma kõige enam tagakiusatud usukogukond; nõuab lisaks tungivalt, et komisjon eraldaks rahalisi vahendeid, et vältida viimastel kuudel Euroopas sihikule võetud usukogukondade, eelkõige kristlaste ja juutide sihikule võtmist; nõuab tungivalt, et komisjon seaks esikohale kodanike ja kõigi usukogukondade kaitse ning toetaks terrorismiohtude vastast võitlust, keskendudes eelkõige radikaliseerumisele ja terroristlikule veebisisule;

27. kutsub komisjoni üles tagama digiteenuste määruse ([22]), digiturgude määruse ([23]) ja tehisintellekti käsitleva määruse ([24]) kiire, täieliku ja korrektse rakendamise ja kindla täitmise, eraldades ka piisavalt inimressursse; rõhutab, kui oluline on võidelda välissekkumise vastu, tegeleda kallutatud algoritmidest tulenevate ohtudega ning tagada digitaalse avaliku ruumi läbipaistvus, terviklikkus ning usaldusväärsus;

28. rõhutab demokraatia, õiguste ja väärtuste valdkonna rahastamisprogrammide lisaväärtust; tuletab meelde ELi eelarve olulist rolli Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 sätestatud Euroopa väärtuste edendamisel ning demokraatia, õigusriigi, solidaarsuse, kaasatuse, õigluse, mittediskrimineerimise ja võrdõiguslikkuse, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse peamiste põhimõtete toetamisel; kinnitab veel kord kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi olulist rolli Euroopa väärtuste ja kodanike õiguste, eelkõige liidu väärtuste tegevussuuna ning soolise võrdõiguslikkuse edendamisel, toetades ja arendades seeläbi õigusriigipõhist avatud, õigustel põhinevat, demokraatlikku, võrdõiguslikku ja kaasavat ühiskonda; rõhutab vajadust sihipäraste meetmete järele, et vähendada soolist ebavõrdsust ja edendada võrdseid võimalusi ELi rahaliste vahendite eraldamise kaudu; rõhutab, et uuriva ajakirjanduse piisavate vahenditega toetamine on strateegiline investeering demokraatiasse, läbipaistvusse ja sotsiaalsesse õiglusse; kordab Daphne programmi ning võrdõiguslikkuse ja õiguste programmi tähtsust ning rõhutab, et tuleks eraldada vajalikud vahendid, et võidelda mis tahes vormis diskrimineerimise ja vägivalla vastu;

29. rõhutab väärtuslikku tööd liidu väärtuste tegevussuuna raames, millega pakutakse muu hulgas otserahastamist kodanikuühiskonna organisatsioonidele kui elujõuliste demokraatlike riikide peamistele osalejatele; rõhutab, et kodanikud ja kodanikuühiskonna organisatsioonid, kes edendavad kodanike tahet ja huve, on Euroopa demokraatia tuum; rõhutab sellega seoses, kui olulised on kõik ELi programmid ja suurem rahastamine kodanikuühiskonna tegeliku kaasamise toetamisel, eelkõige seoses mõjuga, mida avaldab kodanikuühiskonna rahastamise vähenemine ELi rahvusvaheliste partnerite poolt;

30. nõuab Euroopa Liidu lepingu artiklis 13 osutatud institutsioonide ja nõuandvate organite liikmete institutsioonidevahelise eetikastandardite organi loomist käsitleva kokkuleppe täielikku ja kiiret rakendamist; on veendunud, et Huawei korruptsiooniskandaal muudab vajaduse alustada organi tööd viivitamata eriti kiireloomuliseks; kohustub tagama vajalikud rahalised vahendid ja inimressursid, et organ saaks korrektselt täita oma volitusi ja ülesandeid;

([22]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2065, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (ELT L 277, 27.10.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

([23]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. septembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/1925, mis käsitleb konkurentsile avatud ja õiglaseid turge digisektoris ning millega muudetakse direktiive (EL) 2019/1937 ja (EL) 2020/1828 (ELT L 265, 12.10.2022, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj).

([24]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1689, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 300/2008, (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1139 ja (EL) 2019/2144 ning direktiive 2014/90/EL, (EL) 2016/797 ja (EL) 2020/1828 (ELT L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

31. on seisukohal, et liidu stabiilsuse ja edasimineku ning selle kodanike usalduse tagamiseks on oluline tagada liidu rahaliste vahendite korrektne kasutamine ja võtta kõik meetmed liidu finantshuvide kaitsmiseks, eelkõige õigusriigi tingimuslikkuse kohaldamise kaudu; rõhutab, et õigusriigi austamine ja liidu eelarve toimiv täitmine kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtetega finantsmääruse raames on vaieldamatult omavahel seotud; kordab, et õigusriigi tingimuslikkuse määruse ([25]) kohaselt ei tohi asjakohaste meetmete kehtestamine mõjutada valitsuste kohustust rakendada meetmest mõjutatud programmi või fondi, eelkõige kohustusi, mis neil on vahendite lõplike saajate ees; rõhutab seetõttu, et kui liikmesriikide valitsused rikuvad õigusriigi põhimõtet, peaks komisjon uurima alternatiivseid võimalusi eelarve täitmiseks, sealhulgas hinnates võimalust suunata allikad otse ja kaudselt hallatavatesse programmidesse, tagamaks, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, kodanikuühiskond ja muud toetusesaajad saaksid liidu rahalisi vahendeid jätkuvalt kasutada, ilma et see nõrgendaks määruse rakendamist; rõhutab Euroopa Kontrollikoja rolli ja selle pidevat tegevust läbipaistvuse, vastutuse ning kõiki fonde ja programme käsitlevate määruste range järgimise kaitsmisel;

Tugev liit muutuvas maailmas

32. märgib, et ELi kohaloleku säilitamine ja suurendamine ülemaailmsel areenil on üha enam vajalik, arvestades ülemaailmsete konfliktide eskaleerumist, geopoliitilisi muutusi ja pingutusi välismõju suurendamiseks kogu maailmas, eelkõige aga maailma teiste suurimate abiandjatega seotud muutusi; rõhutab, et selle saavutamiseks vajab liit piisavaid rahalisi vahendeid ja ressursse reageerimiseks suurtele kriisidele oma naabruses ja kogu maailmas, eelkõige rahvusvahelise rahastamise järsu vähenemise valguses; rõhutab humanitaarabi programmi tähtsust ja peab kahetsusväärseks, et vahendid ei suurene vastavalt rekordiliselt suurtele vajadustele; rõhutab vajadust tugevdada ELi rolli juhtiva humanitaarabi andjana, tegeledes samal ajal tulemuslikult tekkivate kriisidega, eelkõige piirkondades, mis seisavad silmitsi pikaleveninud konflikti, sundrände, toiduga kindlustamatuse ja loodusõnnetustega; rõhutab, et liit vajab ka piisavaid vahendeid pikaajaliseks investeerimiseks ülemaailmsete partnerluste loomisse, ning märgib, kui oluline on ELi mittekuuluvate riikide osalemine liidu programmides, kui see on asjakohane;

33. rõhutab, et ELi julgeolekukeskkond on pärast Venemaa Ukraina-vastast ebaseaduslikku, provotseerimata ja põhjendamatut agressioonisõda ning tema peamiste liitlaste poliitika prognoosimatuid muutusi järsult muutunud; tuletab meelde, kui oluline on suurendada kodanike turvalisust ning saavutada kaitse ja strateegilise autonoomia valdkonnas tõhusus julgeolekut käsitleva tervikliku lähenemisviisi kaudu, mis hõlmab sõjalisi ja tsiviilvõimeid, välissuhteid ja sisejulgeolekut; rõhutab, kui tähtis on Sisejulgeolekufond järjest sagedasemate piiriülese mõõtmega raskete organiseeritud kuritegude ja küberkuritegevuse vastase võitluse rahastamise tagamisel; tunnistab survet, mida avaldavad liikmesriikide eelarvetele suuremad kaitsekulutused; rõhutab, kui oluline on, et liikmesriigid suurendaksid oma pingutusi kaitsevõime parandamisel ja tugevdaksid selle rahastamist, tehes seda kooskõlas NATO suunistega järjepideval ja täiendaval viisil;

34. rõhutab, et lisaks tohututele ohvritele, mida on toonud Ukraina rahvas, seistes vastu Venemaa agressioonisõjale meie ühise Euroopa julgeoleku nimel, on sellel sõjal olnud inimestele kogu Euroopas ka olulised majanduslikud ja sotsiaalsed tagajärjed; tuletab meelde, et teatavad liikmesriigid, eelkõige need, kellel on maapiir Venemaaga ja/või Valgevenega, ja eesliinil olevad liikmesriigid, samuti ohustatud majandussektorid, on sõja tagajärgede suhtes endiselt eriti kaitsetud ja väärivad ELi solidaarsuse vaimus toetust sellistes valdkondades nagu põllumajandus, taristu ja sõjaväeline liikuvus;

([25]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj).

35. kordab, samal ajal kui sõda Ukraina pinnal kestab juba üle kolme aasta, kindlalt oma tingimusteta ja täielikku toetust Ukrainale tema võitluses vabaduse ja demokraatia eest Venemaa agressiooni vastu; rõhutab jätkuvat vajadust ulatusliku rahastamise järele, sealhulgas humanitaarabisse ja elutähtsa taristu parandamisse, ning ELi-Ukraina solidaarsuskoridoride mahu suurendamise järele; väljendab heameelt komisjoni ja liikmesriikide uuendatud ja tugevdatud kavatsuse üle töötada ühiselt Ukraina kiireloomuliste kaitsevajaduste rahuldamise ja Ukraina majanduse edasise toetamise nimel, pakkudes korrapärast ja prognoositavat rahalist toetust ning hõlbustades investeerimisvõimalusi; väljendab heameelt nõukoguga sõlmitud kokkuleppe üle anda Ukrainale kuni 35 miljardit eurot makromajanduslikku finantsabi, kasutades uue Ukraina laenukoostöö mehhanismi kaudu Venemaa külmutatud varadest saadud tulu, et toetada Ukraina taastumist, ülesehitamist ja moderniseerimist ning edendada Ukraina edusamme ELiga ühinemise suunas liikumisel; rõhutab, kui oluline on tagada raskete rahvusvaheliste kuritegude eest vastutusele võtmine;

36. rõhutab ühinemiseelsete vahendite kasulikkust nii laienemisprotsessis osalevatele riikidele kui ka ELile endale, kuna rahastamine loob piirkonnas suurema stabiilsuse; väljendab heameelt Lääne-Balkani majanduskasvu kava rakendamise üle, et Lääne-Balkani riikide majanduslikku lähenemist ELi ühtsele turule investeeringute ja majanduskasvu kaudu selles piirkonnas veelgi toetada; rõhutab vajadust eraldada kooskõlas ELi pühendumusega laienemisele ja piirkondlikule stabiilsusele vajalikud rahalised vahendid Moldova ühinemisprotsessi toetamiseks; rõhutab Moldova Vabariigi reformi- ja kasvurahastu rolli ning toonitab vajadust tagada selle täielikuks rakendamiseks piisavad rahalised vahendid; rõhutab, kui oluline on kandidaatriikide pidev toetamine ühinemisega seotud vajalike reformide elluviimisel, eelkõige õigusriigi, korruptsioonivastase võitluse ja demokraatia valdkonnas, samuti nende vastupanuvõime suurendamisel ning hübriidohtude ennetamisel ja nende vastu võitlemisel; kutsub komisjoni üles eraldama täiendavaid rahalisi vahendeid kodanikuühiskonna, sõltumatute meediaorganisatsioonide ja ajakirjanike toetamiseks;

37. rõhutab ka, et ELi naabruspoliitika, nimelt selle ida- ja lõunapartnerlus, aitab kaasa üldisele eesmärgile suurendada ELi naabrite stabiilsust, jõukust ja vastupanuvõimet ning seeläbi meie maailmajao julgeolekut; rõhutab seetõttu, kui oluline on suurendada lõuna- ja idanaabruse eelarveridade assigneeringuid, et toetada neis piirkondades poliitilisi, majandus- ja sotsiaalreforme, hõlbustada rahuprotsessi ja ülesehitamist, abistada pagulasi, tehes seda pideva, suurema ja prognoositava rahastamisega ning pideva rakendamisega kohapeal; tuletab meelde, et EL peab jätkama muude kriiside leevendamist ja aitama kõige vähem kaitstud elanikkonnarühmi kogu maailmas oma humanitaarabiprogrammi kaudu ning säilitades naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendiga oma ülemaailmse positsiooni, et olla abiks ülemaailmsete probleemide puhul ning edendada inimõigusi, vabadusi ja demokraatiat, samuti suurendada kodanikuühiskonna organisatsioonide suutlikkust ning täita liidu rahvusvahelisi kliima- ja elurikkuse alaseid kohustusi tervikliku järelevalve- ja kontrollisüsteemi raames;

Valdkondadevahelised küsimused 2026. aasta eelarves

38. toonitab, et Euroopa Liidu taasterahastu („taasterahastu“) laenukasutuse kulude tagasimaksmine on ELi juriidiline kohustus ja seetõttu kaalutlusõiguseta; märgib, et laenukasutuse kulud sõltuvad taaste- ja vastupidavusrahastu raames tehtavate väljamaksete tempost ja võlakirjade tootluse kõikumisest turul ning on seetõttu oma olemuselt osaliselt ettearvamatud ja volatiilsed; rõhutab seetõttu, et komisjon peab kogu eelarvemenetluse jooksul andma usaldusväärset, õigeaegset ja täpset teavet taasterahastu „NextGenerationEU“ („NGEU“) laenukulude ning taaste- ja vastupidavusrahastu eeldatavate väljamaksete kohta, samuti olemasolevate vabastatud kulukohustuste kohta; ootab, et komisjon ajakohastaks eelarveprojekti esitamisel kulukohustustest vabastamise prognoosi; tuletab meelde, et kõik kolm institutsiooni leidsid, et kulud, millega kaetakse NGEU rahastamiskulud, ei tohi vähendada ELi programme ja fonde;

39. tuletab meelde oma toetust komisjoni muudetud ettepanekutele, milles kiidetakse heaks uute omavahendite kasutuselevõtmine; on väga mures, pidades eelkõige silmas kasvavat vajadust investeeringute järele ja ettearvamatuid vajadusi, et nõukogus ei ole tehtud seoses uute omavahenditega mingeid edusamme; on seisukohal, et uute omavahendite kasutuselevõtmine kooskõlas 2020. aasta institutsioonidevahelises kokkuleppes sisalduva tegevuskavaga on äärmiselt oluline, et katta NGEU laenukulud ja kaitsta samal ajal nende vajaduste rahuldamiseks vajalikke varusid ja paindlikkusmehhanisme;

40. rõhutab veel kord Euroopa Parlamendi täielikku toetust ühtekuuluvuspoliitikale ja selle keskset rolli ELi poliitiliste prioriteetide ja üldise majanduskasvu saavutamisel; kordab, et ühtekuuluvuspoliitika optimaalne lisaväärtus kodanike jaoks sõltub selle tulemuslikust ja õigeaegsest rakendamisest; nõuab samuti tungivalt, et liikmesriigid ja komisjon kiirendaksid eelarve jagatud täitmise teel hallatavate rahaliste vahenditega seotud rakenduskavade ning taaste- ja vastupidavuskavade rakendamist, et tagada eelarve kiire täitmine ja vältida maksete kuhjumist mitmeaastase finantsraamistiku perioodi kahel viimasel aastal, tehes seda eelkõige täiendava suutlikkuse arendamise ja liikmesriikidele antava tehnilise abi kaudu; kordab taas, et oluline on kasutada töökindlat ja läbipaistvat mehhanismi, et tagada vahendite saajatele tehtavate väljamaksete täpne seire;

41. märgib, et erilist tähelepanu tuleb pöörata maapiirkondadele ja äärealadele, tööstuslikust üleminekust mõjutatud piirkondadele ja regioonidele, kus valitsevad rasked ja püsivad ebasoodsad looduslikud või demograafilised tingimused, näiteks saartele ja äärepoolseimatele piirkondadele, piiriülestele ja mäestikualadele ning kõigile aladele, mida mõjutavad loodusõnnetused; rõhutab, et need piirkonnad peaksid saama piisavalt rahalisi vahendeid, mis kompenseeriksid nende sotsiaalse ja majandusliku struktuurse olukorra eripära ja piirangud, nagu on osutatud ELi toimimise lepingu artiklis 349; rõhutab, kui oluline on POSEI programm põllumajandustegevuse säilitamiseks äärepoolseimates piirkondades ja toidu kohalikele turgudele toomiseks; nõuab, et programmi eelarvet suurendataks vastavalt nende piirkondade põllumajandustootjate tegelikele vajadustele; märgib, et alates 2013. aastast pole seda selliselt suurendatud, vaatamata asjaolule, et nende piirkondade põllumajandustootjatel on inflatsiooni ja kliimamuutuste tõttu suuremad tootmiskulud; rõhutab ka, et ELi toimimise lepingu artiklites 198–204 osutatud ELiga assotsieerunud ülemeremaad ja -territooriumid peaksid saama piisavat rahastust oma kestliku majanduskasvu ja sotsiaalse arengu jaoks, arvestades nende geopoliitilist tähtsust ülemaailmsete merekaubateede jaoks ja olulisi partnerlusi, nagu need, mis on seotud kestlike toormete väärtusahelatega;

42. kordab, et kõiki ELi programme, poliitikameetmeid ja tegevusi tuleks, kui see on asjakohane, rakendada viisil, millega edendatakse soolist võrdõiguslikkust nende eesmärkide saavutamisel; väljendab heameelt komisjoni töö üle soolõime arendamise valdkonnas, et mõõta tegelikult liidu kulutuste soolist mõju, nagu on sätestatud institutsioonidevahelises kokkuleppes;

43. võtab teadmiseks, et kliima integreerimise 30 % eesmärk saavutatakse prognooside kohaselt 2025. aastal (33,5 %), samas kui elurikkuse eesmärk jääb 2025. aastal alla 8,5 % ja kui sihtotstarbelisi meetmeid ei võeta, jääb 10 % eesmärk 2026. aastal saavutamata; rõhutab vajadust teha jätkuvaid pingutusi, et saavutada liidu eelarves ja taasterahastu kuludes institutsioonidevahelises kokkuleppes sätestatud kliima ja elurikkuse integreerimise eesmärgid;

44. rõhutab, et liidu 2026. aasta eelarve tuleks viia kooskõlla liidu eesmärkidega muuta liit hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalseks, samuti liidu rahvusvaheliste kohustustega, eelkõige Pariisi kokkuleppe ja Kunmingi-Montréali kokkuleppe kohustustega, ning aidata oluliselt kaasa Euroopa rohelise kokkuleppe ja 2030. aasta elurikkuse strateegia rakendamisele;

45. tuletab meelde, et programmide tulemuslik rakendamine on saavutatav ainult pühendunud haldamise toetusel; rõhutab organite ja detsentraliseeritud asutuste olulist tööd ning on kindlal seisukohal, et neil peavad olema piisav personal ja piisavad ressursid, milles võetakse arvesse inflatsiooni, et nad saaksid tulemuslikult täita oma ülesandeid ja aidata kaasa liidu poliitiliste prioriteetide saavutamisele ka siis, kui neile antakse uusi ülesandeid ja volitusi;

46. tuletab meelde, et finantsmääruse kohaselt peavad liikmesriigid ja komisjon tagama eelarve täitmisel põhiõiguste harta järgimise ning austama ELi lepingu artiklis 2 sätestatud liidu väärtusi; rõhutab eelkõige finantsmääruse artikleid 137, 138 ja 158 ning tuletab meelde komisjoni ja liikmesriikide kohustust jätta liidu rahastamisest kõrvale isikud või üksused, kes on mõistetud lõpliku kohtuotsusega süüdi terroriaktides või terroristlikus tegevuses või sellistele aktidele või õigusrikkumisele üleskutsumises, nendele kaasaaitamises või nendele kihutamises või nende katses, korruptsioonis või muudes rasketes kuritegudes; rõhutab vajadust suurendada pingutusi pettuste vastu võitlemisel nii liidu kui ka liikmesriikide tasandil ning tagada liidu kogu pettustevastast struktuuri katvad asjakohased rahalised vahendid ja inimressursid; tuletab meelde, kui oluline on anda liidu pettustevastase võitluse programmile piisavad rahalised vahendid;

47. rõhutab, kui oluline on mõjus teavitamine ELi poliitikast ja programmidest ja nende nähtavus, et suurendada teadlikkust lisaväärtusest, mida EL kodanikele, ettevõtjatele ja partneritele annab;

°
° °

48. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ja kontrollikojale.